

De Gemeente Amsterdam is verantwoordelijk voor de dood van veertig damherten die in het Amsterdamse Waterleidingduingebied aan de hongerdood zijn gestorven. Dat is de strekking van een brief die Vereniging Het Edelhert onlangs aan de Gemeente Amsterdam stuurde. Rik Schoon – bestuurslid van Vereniging Het Edelhert, opsteller van het provinciale faunabeheerplan en adviseur Faunabeheer bij IPC Groene Ruimte - loopt voor ons uit over een wildwissel, langs duindoorns en kaal geschilde kardinaalsmuts. Een damhinde staat op een paar meter afstand stilletjes toe te kijken. Ze is - gewend aan mensen in haar omgeving - alle schuwheid voorbij.

Drama in de duinen

Tekst: Oswin Schneeweisz
Foto's: Jan Paulides

aangetrokken door hun soortgenoten aan de andere kant van het hek. Feit is dat de gemeente dit hek niet op een ongelukkiger tijdstip had kunnen afsluiten. Het was veel beter geweest als ze al vroeg in het voorjaar hadden voorkomen dat de herten dit gebied zouden gebruiken om op te vetten ('feisten'). Men heeft nu geen enkele rekening gehouden met het natuurlijk gedrag van het damhert. Het gevolg is dat er nu veel meer herten dood zijn gegaan dan wanneer er beperkt afschot mogelijk was geweest. De dood heeft nu lang op zich laten wachten: je kan aan de sporen zien dat ze hebben liggen creperen.'

De hongerdood van de betreffende damherten is geen natuurlijk proces

Commotie

In totaal werden deze winter 80 dode dieren gevonden, met de nodige commotie en media-aandacht als gevolg. Van een situatie als in de Oostvaardersplassen wil Schoon echter niet spreken. Hij zegt: 'Het betreft slechts een klein percentage van de totale populatie. Dit gebied heeft een veel grotere draagkracht. De aanwas is immers nog steeds hoog en de populatie groeit nog steeds. Daarom is het des te wranger dat de betreffende herten van de honger zijn gestorven.' Dat dat inderdaad het geval is valt niet te betwijfelen. Bij onderzoek bleek een extreem laag beenmergvetgehalte. Het Waterleidingduingebied valt uiteen in twee delen. In Zuid-Holland is beperkt afschot buiten de AWD toegestaan. In Noord-Holland niet. 'In de AWD zelf is nooit afschot van damherten mogelijk geweest', zegt Schoon. 'Alleen wat ziek, zwak en misselijk was mocht worden afgeschoten. Verder wil Amsterdam geen afschot. Zij houden zich ver van alles wat maar riekt naar jacht.' De vraag is of het hek - behalve de verhongerde dammen - resultaat heeft opgeleverd. Schoon: 'Ik heb wel het idee dat het op de aanpalende agrarische percelen nu iets rustiger is. Je ziet nog wel af en toe een damhert op de velden richting Vogelenzang, maar niet meer

Het duingebied de Amsterdamse Waterleidingduinen (AWD), gelegen tussen Zandvoort en Noordwijk, behoort met 3400 hectare tot een van de grootste aangesloten natuurgebieden in ons land. Het verhaal is inmiddels bekend: een grote populatie damherten veroorzaakt buiten de AWD schade aan de landbouw. Er is overlast in de omgeving en de damherten vormen een gevaar voor de verkeersveiligheid. Het begon met een paar uitgezette exemplaren en inmiddels wordt de minimumpopulatie op z'n tweeduizend stuks geschat. Schoon: 'Waternet, de beheerder van het terrein, valt weinig te verwijten. Dit drinkwaterbedrijf is afhankelijk van het beleid van

de gemeente Amsterdam en daar werd het politiek gevoelige probleem van de immer groeiende damwildpopulatie lange tijd vooruitgeschoven. De gemeente is tegen afschot en wil eerst andere opties uitproberen. Een van die alternatieven was een hek rond het gebied en dat werd na lang soebatten in het voorjaar van 2012 geplaatst.'

Lekenoplossing

'De wijze waarop men het hek heeft geplaatst is een typische lekenoplossing', stelt Schoon. 'Je vraagt je af door wie de gemeente zich heeft laten adviseren.' In de brief aan de gemeente pleit Vereniging Het Edelhert dan ook voor het opnieuw in het leven roepen van de

natuurbeheeradviescommissie. Schoon: 'Daar maakte de Vereniging Het Edelhert deel van uit en ook verschillende andere specialisten. Met de fusie van Gemeentewaterleidingen Amsterdam tot Waternet lijkt dat instituut echter een stille dood gestorven. Zonde, want daarmee zouden soortgelijke problemen in de toekomst kunnen worden voorkomen.' In het verwijt aan de gemeente Amsterdam weet Vereniging Het Edelhert zich gesteund door het onlangs uitgekomen rapport van de Raad voor Dierenaangelegenheden over gehouden en semi-gehouden wilde dieren. Het bevestigt de stelling dat degene die een hek plaatst verantwoordelijk is voor de populatie en de eventuele schade. Schoon: 'Ik vind

dat een belangrijk gegeven, want nog veel te vaak zegt men "we plaatsen een hek en dan doet de natuur verder het werk." Die vlieger gaat dus niet meer op, want als je een hek om een gebied plaatst is er geen sprake meer van natuur. Ook voor organisaties als Staatsbosbeheer heeft deze conclusie gevolgen. Staatsbosbeheer heeft er nogal een handje van om te zeggen "wat er in de natuur aan de hand is gebeurt spontaan", maar niet ieder spontaan proces is natuurlijk.'

Hongerdood

Schoon vervolgt: 'De hongerdood van de betreffende damherten is geen natuurlijk proces. Dat was namelijk nooit gebeurd

als er geen hek had gestaan. Als de Gemeente Amsterdam even de Vereniging Het Edelhert had gebeld hadden we kunnen vertellen dat het niet slim is om het hek in het voorjaar te plaatsen en daarna dicht te gooien. De herten zijn voorafgaand aan de bronsttijd door de open stukken naar de duinen getrokken en na de bronst vonden ze het afgesloten terug. Het is mij ten dele een raadsel waarom die herten niet richting het oostelijk deel van het gebied zijn getrokken. Daar hadden ze immers genoeg voedsel kunnen vinden. Ze zijn echter in het voedselarme gebied bij het hek blijven hangen en daar doodgegaan van de honger. Naar het waarom kun je alleen maar gissen. Misschien werden ze

FAUNAZAKEN

van die grote groepen als voorheen. Dat is op zich dus een positief punt, maar hoe lang gaat dat duren? Als er ergens een boom op het hek valt hebben de damherten de doorgang zo gevonden. Een paar weken geleden hebben dierenactivisten uit protest een stuk hek open geknipt. De volgende dag moesten alle dammen weer terug het gebied in worden gejaagd.'

Reeën

We volgen de wildwissels dieper het gebied in. Een paar konijnen schieten weg onder de struiken. Een eindje verder staan weer een paar dammen te grazen. 'Mooi veldje, hé?', zegt Schoon. 'Ik kom

hier al van jongsaf aan. Het zat hier barstensvol met konijnen, maar die hebben allemaal het loodje gelegd door myxomatose en VHS. We hadden hier destijds een voorjaarsstand van enige honderden reeën. Nu tellen we er nog geen twintig. De grote hoeveelheid dammen en de schapen hebben de reeën zo goed als weggedrukt. Ik heb aan het begin van de jaren negentig de tijd nog meegemaakt dat we hier tijdens een telling twaalf dammen tegenkwamen. Iedereen wilde die beesten zien, zo uitzonderlijk waren ze. Nu is de situatie omgekeerd. Je ziet bijna geen ree meer, maar damherten des te meer.' Een exemplaar ligt roerloos voor ons in het

gras. Er is niet veel meer over dan een half karkas. De onderste wervels zijn al vergaan. Schoon bekijkt een van de lopers die een eindje verder ligt en zegt: 'Dit is het werk van de vos. Kijk maar hoe de randen zijn aangevreten. Dit hert ligt hier al langer en is vermoedelijk een natuurlijke dood gestorven.' Of de Vereniging Het Edelhert al reactie heeft gekregen van de Gemeente Amsterdam? Hij schudt ontkennend het hoofd en zegt: 'Nee, maar ik geef de hoop niet op dat er daar in Amsterdam, ver weg van de plaats delict, toch ooit bij iemand een lichtje gaat branden. Hek of geen hek, beheermatig afschot zal in de toekomst onvermijdelijk zijn.' ■

Raster en damherten nabij Zandvoortselaan

